

LETO
2JESENICE-
FUŽINE

TOVARNIŠKI

VESTNIK

KRAJSKE
INDUSTRIJSKE
DRUŽBE

Stare in nove Jesenice

Zgodovina, gospodarski in kulturni razvoj velikega industrijskega kraja

Ob obeh bregovih podkorenske Save leže Jesenice z največjim kolodvorom in najbolj razvito železarsko industrijo v Sloveniji. Skozi Jesenice gre državna cesta, ki vodi po zgornji savski dolini v sedanjo Veliko Nemčijo. Že pred davnimi stoletji je vodila čez to sedlo tovarna pot. Za cesarja Karola VI. pa so tod zgradili državno cesto. L. 1813. so spravili Avstrijci čez Korensko sedlo vozove z municijo in živežem, ko so se umikali pred zmagovitimi Francozi.

Cesto skozi Jesenice so gradili že za časa Julija Cezarja. Po njej so prevažali blago iz žitorodnih in obmorskih krajev v notranje dežele bivše Avstrije.

Prebivalci nekdanjih Jesenic so bili večinoma mali posestniki, vozniki, oglarji, drvarji in rudarji, ki so delali po gozdovih in rudnikih v tako zvanih Savskih jamah.

Kakor omenjajo stare listine Fridrika Ortenburškega so na Planini že leta 1381. stale tri topilnice. Bile so male in primitivne peči, postavljene v bližini rudokopov na gričih, preko katerih je pihal stalen veter. Ko pa so gospodje iz italijanske rodovine Bucceleni postavili boljše in večje peči na Savi in pozneje še na Plavžu, je železarska obrt na Planini začela propadati.

Jesenice so dobile svoje ime baje po drevesu jesen, ki ga je po vsej okolici obilo. Po drugi verziji pa po potoku Jesenica, ki izvira tik pod zeleno Golico. Potok Jesenica goni več žag in mlinov, med njimi moderno žago in mizarsko delavnico g. Andreja Čufarja in niže doli žago lesnega industrijca g. dr. Ernesta Rekarja.

Prvega Buccelenija kot lastnika plavžev omenjajo stare listine že l. 1526. Bil je to Bernard Bucceleni iz mesta Bergama v Italiji. Zidal je graščino in cerkev na Savi in dobil l. 1583. od cesarja Ferdinanda dovoljenje, da postavi na Savi plavže. Napravil je čez Savo tudi znameniti most na verige, ki ga je velika povodenj l. 1851. odnesla.

Za Bucceleniji je prevzel plavže in fužine Jernej Garzoni, ki je dobil l. 1738. plemstvo s priimkom »de Hohenberg«.

Od Garzonijev je kupil fužine Valentin Ruard leta 1766. za 60.000 goldinarjev. Družinske razmere pa so Ruardove naslednike prisilile, da so leta 1868. — pred 70 leti — prodali vse, kar so imeli, Kranjski industrijski družbi, odnosno takratnemu tvorničarju Karolu Luckmannu.

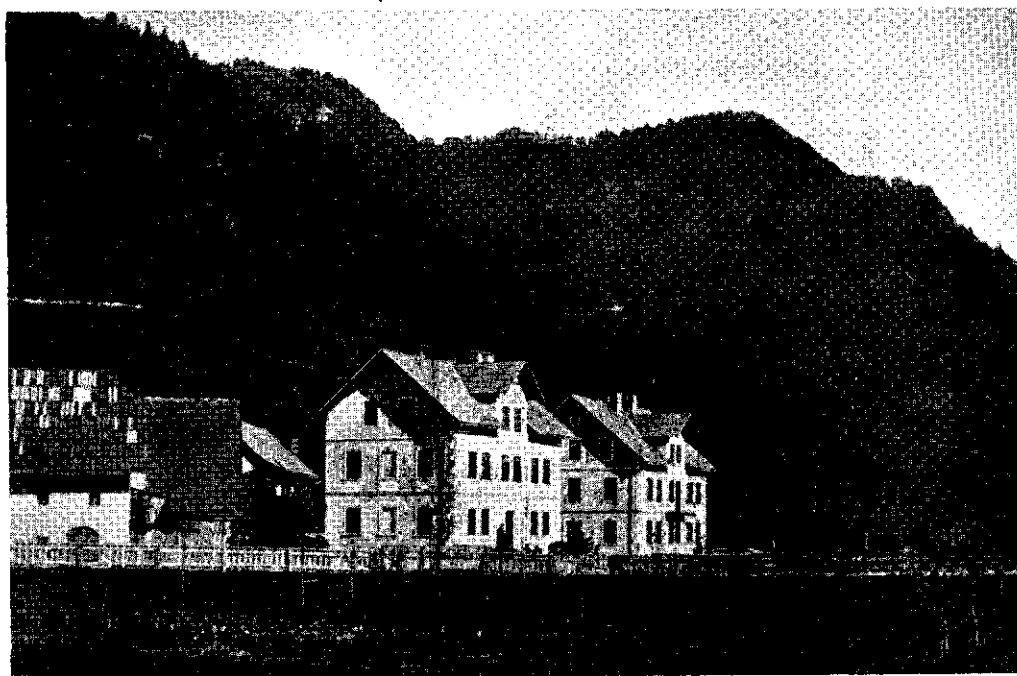
Stari del Jesenic, tako zvana Murova, leži na spodnjem pobočju gore Mirce. Stare, večinoma lesene hiše so prislone v rebrih nad cesto. Le v okolici graščine in savske cerkve, kjer si je Sava zajedla globoko strugo in imela znatne padce, so že pred stoletji stale hiše.

Jesenice niso imele nikoli lepe in prijetne zunanje oblike. Tudi ob glavni cesti ni bilo, razen par izjem, tako lepih in starinskih hiš kot jih imajo drugi manjši gorenjski kraji kot Radovljica, Zelezniki in Kropa. Ko bi sedanje železarske industrije ne bilo, bi bile Jesenice še danes planinska vas kot so Dovje, Hrušica ali Bohinjska Čekanjica.

Vidni pa so sledovi davne preteklosti, sledovi bogastva nekdanjih lastnikov plav-

žev in rudokopov, ki so veliko dali na to, da je ta okoliš dobil prijetno in gospodsko obliko.

Na velikem plavškem travniku se še poznajo sledovi nekdanje kulture. Po sredi travnika je bil krasen drevored, sestoječ iz samih mogočnih kostanjev, ki so jih dali takratni lastniki tovarne leta 1896. podreti. Nasproti Čufarjeve hiše, na zgornjem koncu Gosposvetske ceste, je še pred desetletjem stala vrsta košatih kostanjev, ki so bili menda zasajeni v Napoleonovi dobi. Ti kostanji so bili lep okras Jesenic. V parku Hrenovca stoji še danes mnogo orjaških kostanjev, hrastov in bukev, ki so bili vsajeni v isti dobi. Na Savskem nabrežju in na pobočju gore Mežaklje v tako zvanem Boronovem borštu, pa še stoje orjaške, ravne in kot smreke visoke bukve. V okolišu sedanje Stekarjeve vile je stalo še pred 35 leti pred Papeževo hišo v široki ravni vrsti 16 orjaških topolov, ki so bili vidni daleč gori po zgornji savski dolini.

Mesarjeva in Tancarjeva hiša sta bili pravkar zgrajeni (1906). Vseh ostalih stavb še nikjer ni. Ti dve hiši sta nekak začetek v rasti jeseniškega mesta

Foto: Pavlin

Pogled na gornji del Jesenic. Hotela Triglava še ni bilo. Slika prikazuje Jeseniško vas

Foto: Pavlin

Preporodna doba

Pred dobrimi 40 leti so takratni gospodarji KID dali ugasniti na Stari Savi plavž in začeli graditi nekaj stotin metrov niže na isteku Ukove v Savo moderno železarsko industrijo. Na mestu, kjer stoji sedaj tovarna, je bilo nekaj njiv, sicer pa sama gmajna, skozi katero je vodila državna cesta. Pri stari Markezevi gostilni je cesta močno zavila na levo in tekla desno ob hribu naprej na Javornik.

Ob močnem porastu industrije pa se je cesta kmalu znašla sredi tovarne, katero je nekaj časa rezala na dvoje. Tekla je tik sedanjega električne centrale mimo mizarne, kovačnice in centralnega skladišča in naprej mimo delavskih hiš in vrtov proti Markezevi gostilni. Okoli leta 1900. pa so od nekdanje Ferčejeve hiše — sedanje Kazine — potegnili novo cesto skozi gozd in skalovit teren v ravni črti do bolnice Bratovske skladišnice. Ta cesta je sedanja Cankarjeva cesta.

Z ugodnim razvojem industrije je začelo naraščati tudi število prebivalstva, ki je začelo graditi hiše v okolju tovarne. Iz tal so zrastle nova delavska naselja, otvarjale nove gostilne, trgovine in obrtni lokali kot nekdanj v zlatokopih sončne Kalifornije.

Dotok izobražencev, predvsem inženirjev in uradnikov, je zdramil stare Jeseničane iz monotonega življenja, ki je še teklo po starem kolovozu. Razvoju industrije je sledil prihod Bohinjcev, Korošcev in Štajercov, ki so prinesli v kraj svoje običaje, kulturo, nove delavske metode in svojstven način življenja.

Šele pred dobrimi 40 leti se je pričelo tu bolj živahno kulturno življenje z ustanovitvijo gledaliških odrov in pevskih zborov. Kasneje so začela rasti tudi druga društva in organizacije kot gobe po dežju. Korošci in Štajerci so prinesli Marxove in Engelsove nauke, Bohinjci pa smisel za glasbeno in pevsko kulturo. Vse društveno življenje je najbolj kipel v novih, izrazito delavskih naseljih.

Na Jesenicah samih pa je v tistih časih ostalo vse pri starem. Stari patriarhalni Jeseničani se niso mogli kmalu vživeti v nove razmere. Življenje je teklo po starem kolovozu brez borbe, brez napredka. Stari hišni posestniki, ki so prezirali vse novotarije, so še vedno samozavestno

hodili po cesti v visokih škornjih, jermovcah in zametastimi telovniki s svetlimi gumbi. Redki so bili tisti, ki so se hitro vživeli v nove razmere. Pokojni Schrey Alojzij, Trevn Anton, Ferjan Janez, Baloh Lovro, Jožc Klinar in še nekateri drugi so bili pravi aristokrati med njimi.

Leta 1896. je bilo na pobudo dr. J. Fv. Kreka ustanovljeno »Slovensko katoliško izobraževalno društvo« na Jesenicah, ki je bilo zatočišče takratnega slovenskega kulturnega gibanja na Jesenicah. Svoje prostore je imelo v gostilni pri Markotu. V društvu so najbolj vidno delovali: Rozman Peter, Bernard Nikolaj, Bertancelj Šimen, Krivec Janez, Torkarji,

Pogled na tvornico KID pred kakimi 55 leti, ko so gradili lesene barake

Ravniki ter nekateri župniki in kaplani, ki so jih nekateri imenovali »slovensko ptičje gnezdo«: Šinkovec, Škerjanc, Kos in Čuk.

Zgoraj navedeni delavci so kmalu nato ustanovili I. Delavsko konsumno društvo na Jesenicah.

Zupanoval je takrat posestnik g. Jožc Klinar. Bil je zastaven, visok in zelo simpatičen mož. Tajniške posle je nekaj let opravljal sam, saj očitno ni imel velike zadrege z njimi. Leta 1902. je nastopil službo občinskega tajnika g. Humer Lovro, ki je na občini takoj uvedel slovensko uradovanje. Prinesel je nove ideje in smeri in uvedel veliko borbenost v takratno politično in kulturno življenje. Jeseni leta 1904. je z visokošolcem Jankom Pretnarjem in drugimi narodnjaki ustanovil Sokola, kasneje pa je ustanovil krajevno organizacijo narodno napredne stranke, ki je okrog sebe zbrala tudi lepo število mladih tovarniških delavcev.

Kmalu se je ustanovil konzorcij, ki sta mu bila na čelu Humer Lovro in učitelj Fabinc Franc, ki je začel izdajati tednik »Jeseniška Straža«, ki se je tiskala v tiskarni Iv. Fr. Lampreta v Kranju.

Začel se je hud narodnostni, politični in kulturni boj med liberalci, klerikalci, marksisti in Nemci. Po Jesenicah je takrat završalo. Potegnil je svež veter, ki je potegnil tudi stare konservativne sablje v svoj vrtinec. Bila je to doba narodnega in kulturnega prerojenja, doba velike borbenosti in uspehov, ki je še marsikateremu takratnemu borcu v prijetnem spominu.

Graditev predora, kolodvora in bohinjske železnice

V tistih tako razgibanih letih so gradili karavanski predor, jeseniški kolodvor in bohinjsko železnico. Jesenice so bile takrat pribežališče tisočeri, ki so tu za nekaj let našli čedno eksistenco. V trumah so prihajali iz vseh dežel bivše monarhije, a tudi iz Italije, Makedonije, Albanije, pozneje pa še kozjebrazi židje iz Poljske. Začeli so graditi hiše, barake, delavnice in bolnice. Množile so se gostilne, trgovine, vinotoči, kantine in obrtni lokali kot gobe po dežju. Na gostilnah so blesteli napisi »Pri veselem Tirolcu«, »Pri veseli vdovi«, »Pri plavem ponedeljku« itd. Po cestah pa so furmani furali velike sode sladkega vinca, ki je v plačilnih dneh teklo skoraj v potokih.

Gradnja predora, novega kolodvora in bohinjske železnice pa je sliko Jesenic močno spremenila. Uničeni so bili najlepši travniki, vrtovi in njive. Pri nekdanji Klofutarjevi hiši, sedaj kavarna »Novak«, je cesta močno zavila še čez edini železniški tir do Papeževe hiše. V bližini sedanjega kolodvorskega poslopja je bil velik ribnik, vse od Mesarjeve hiše naprej doli do Romavha pa je bilo najlepše jeseniško polje s številnimi kozolci in kolovozi.

Jeseničani so takrat služili lepe denarce, peli, pili, politizirali, se zabavali in plesali. Na oblikovanje trga, na zgraditev dobrih in ravnih cest, na izdelavo mestnega regulacijskega načrta, na izgraditev vodovoda, prehodov, cestne kanalizacije itd., pa so v najbolj važnih letih pozabili. Takrat bi brez velikih stroškov potegnili ravno in široko cesto od župnišča čez plavški most in naprej na Hrušico in bi se ob njej zasadil drevored. Ravno tako bi se takrat dala napraviti široka in ravna cesta od osnovne šole mimo Bremca za ljubljansko železniško progo na Javornik.

Vse to se danes hudo mašuje. Mesto nima zaokrožene in strnjene oblike. Hiše stoje vsaka po svoje, kot bi jih kdo iz letal stresel na zemljo. Nimamo ravnih

Pogled v osrčje tovarne pred 40 leti. Gasilski dom je stal sredi tvornice

in asfaltiranih cest, ne primernih prehodov, ne parkov in javnih stranišč.

Zgradba predora, kolodvora in bohinjske železniške proge je za vso Slovenijo največjega gospodarskega pomena. Predor je za nas okno v svet. Prejšnji kolodvor in postajno poslopje sta bila po obsegu in zunanosti popolnoma slična postajnemu poslopju in kolodvoru v Škofji Loki. Sedanji kolodvor pa je po svoji površini celo nekoliko večji od ljubljanskega, postajno poslopje pa je eno največjih in najlepših v državi.

Delo in napredek po svetovni vojni

Po vojni se Jesenice še dolgo niso umirile. Manifestacije so trajale še dolge mesece preden smo prišli na pravi tir. Ustanavljala so se nova društva, klubi, organizacije in korporacije. Prirejali smo obhode, parade in manifestacije. Disciplina je za nekaj let zelo popustila. Veselili smo se narodne svobode in na vse drugo zelo pozabili. Šele ko je začela trda presti za delo, zaslužek in denar, smo se nekoliko unesli.

Začela se je huda borba za eksistenco in kruh. Huda konkurenca med trgovci in obrtniki, ki so jo stalno zaostrovali prišleci, je močno vplivala na kakovost in ceno blaga. Močnejši in spretnejši so uspeli, slabeyši so propadli in šli poskušat srečo drugam. V revir so za novimi delavci in obrtniki začeli prihajati tudi intelektualci, ki so postali oblikovalci jeseniškega političnega, kulturnega in gospodarskega življenja.

Kljub hudemu političnemu in kulturnemu trenju in kljub veliki gospodarski krizi pa so Jesenice v zadnjih dveh desetletjih lepo procvitale in rasle. Zgrajena sta bila Sokolski in Krekov prosvetni dom, povečana in modernizirana župna cerkev, zgrajeno veliko carinsko poslopje, carinska prtljažnica, lep gasilski dom, lepo število velikih trgovskih in stanovanjskih hiš in vil v središču ter nešteto manjših hiš v neposredni bližni mesta.

Tvornica pa je rasla in napredovala pod novim lastništvom do velike narodne železarske postojanke, Jesenice so se povečale v mesto

Foto: Smolej

Preurejen je bil železniški podvoz, izvršilo se je zboljšanje cest in potov, naprava pločnikov, javnega ščtališča ob Prešernovi cesti, uredila cestna kanalizacija, zgradil nov vodovod, napeljana električna cestna razsvetljava in odstranilo stara vaška vodna korita. Urejeno je bilo eno letno telovadišče, dve športni igrišči, moderni športni stadion in zasebni, javnosti namenjeno kopališče. Iz središča mesta so izginile stare, že na pol razpadle vaške hiše in se umaknile modernim trg. hišam, ki bi delale čast tudi večjim mestom.

Vzporedno z gospodarskim razmahom, se je širilo tudi kulturno in športno življenje. Danes obstoja v občini okoli 60 kulturnih, telesnovzgojnih, gospodarskih, humanitarnih, planinskih, narodno-obrambnih ter stanovskih društev, klubov in organizacij. Tu je telesnovzgojna, glasbena in pevska kultura na zelo visoki stopnji. Uspehi naših telovadcev, alpinistov in smučarjev so znani izven državne meje. Na Jesenicah je več olimpijcev

kot v Zagrebu in Beogradu. Večina domačih in mojstranskih prvakov je zaposlenih v železarnah KID.

Dolgoletno delo kulturnih, telesnovzgojnih in stanovskih društev, je rodilo lepe sadove. Mladina mnogo čita, goji glasbo, petje, telovadbo, zahaja na sestanke in predavanja, prireja izlete v prelesto naravo ter se zanima za vsa sodobna politična, kulturna, stanovska in gospodarska vprašanja. Pri nas živi v pretežni večini duševno in telesno zdravo, trezno in dobro vzgojeno ljudstvo, zato ni pretepov in vlomov, ne ubojev, umorov in ropov, pač pa mirno sožitje vseh občanov, brez ozira na njihov svetovni nazor.

Vsi, ki smo v tem kraju zrasli, vsi, ki si na teh trdih tleh služimo svoj vsakdanji kruh, iskreno želimo, da bi Jesenice še dolga stoletja tako procvitale in rasle.

Matija Sušnik.

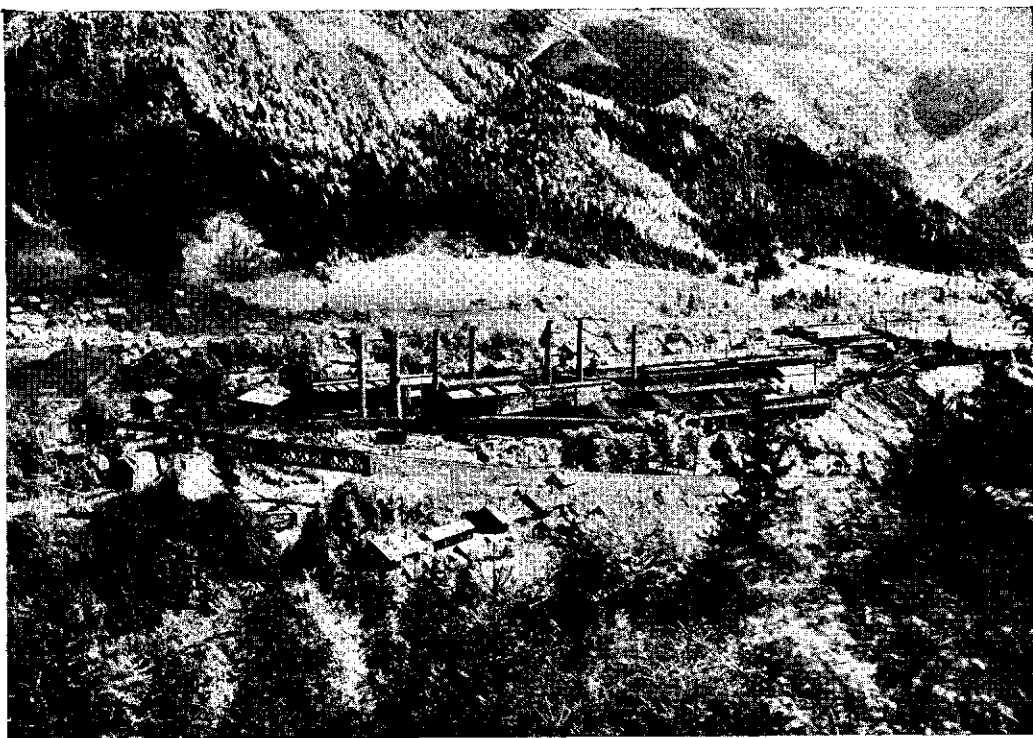
SUROVO ŽELEZO SE JE PODRAŽILO ZA 90%

Samo v zadnjih letih se je cena surovemu železu skoro podvojila.

Svetovna produkcija surovega železa se je dvignila od 87 milijonov ton leta 1936. na 98 milijonov ton leta 1937. ali za 12%. Leta 1930. je znašala 80 milijonov ton. V dobi največje krize leta 1932. je padla na 39 milijonov ton.

Letos proizvodnja surovega železa v prvih mesecih znatno pada. Največji del proizvodnje pripada Zedinjenim državam Amerike in sicer 36% vse svetovne proizvodnje. Nato pride Nemčija s 14%, Rusija z 14%, Anglija z 8%, Francija tudi z 8%, Belgija z 4%, Japonska z 3% itd. Naša proizvodnja znaša 40,000 ton letno, torej mnogo manj kot v Avstriji (384,000) ali na Madžarskem (354,000) ali v Rumuniji (126,000 ton).

Istočasno s porastom produkcije surovega železa so zrasle tudi cene, to pa radi velikih povpraševanj po tej surovini. Povprečna izvozna cena je znašala v Nemčiji leta 1936. 41 RM za tono, leta 1937. 69 RM in letos v prvih mesecih že 78 RM po toni. Porast cen znaša torej preko 90%.

V zadnjem letu so k petim kaminom zrasli še trije ob redukcijki peči. Podjetnost v preteklem letu je dala dela nad dva tisoč novim delavcem

Foto: Smolej

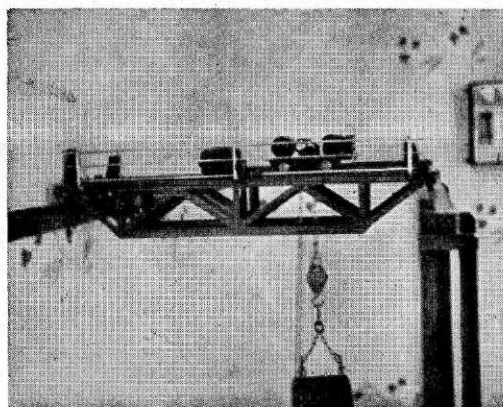
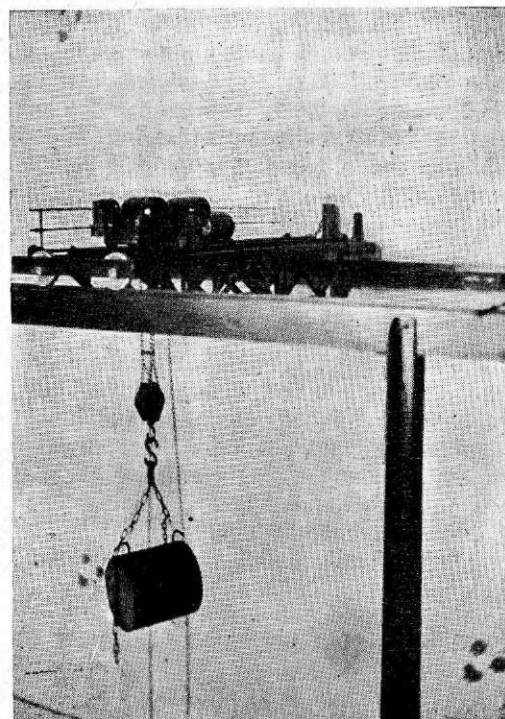
Skrifi talenti

Sodelavec Branc Albin je izdelal popoln žerjav

V uredništvu »Tovarniškega vestnika« se je zglasil sodelavec Branc Albin iz martinarne in prinesel nekaj slik svojega izdelka. Doma je namreč sam izdelal majhen žerjav do vseh potankosti, kar kažejo tudi slike. Žerjav meri po dolžini le nekaj nad pol metra in je opremljen kakor njegov veliki brat v martinarni. Na žerjavu so prav tako trije motorji, ki jih je sodelavec sam ovil. Sploh je ves žerjav njegovo lastno delo, na katerem je delal šest mesecev.

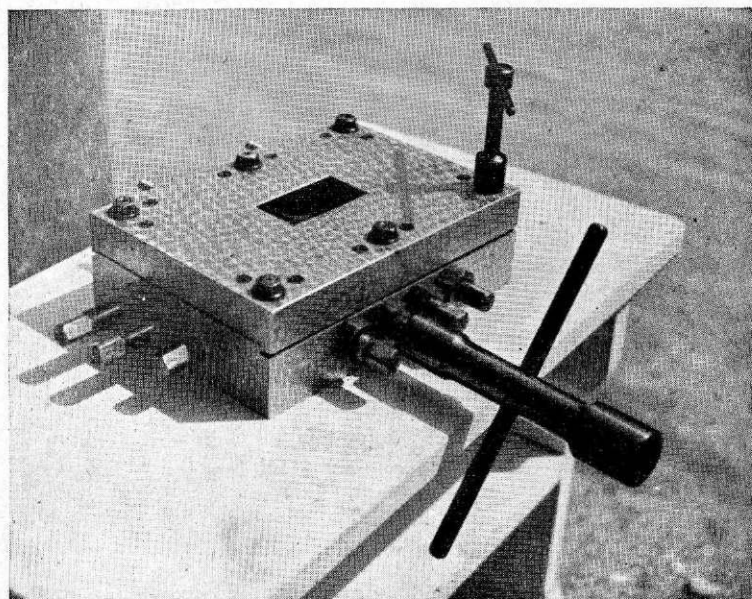
Branc Albin je samouk. Poznano je že, da znanje pri samoukih veliko bolj izda, kakor pri mnogih, ki so za študij siljeni. Četudi ni ključavničar, nego le zidar v martinarski jami, kaže ta izdelek izredno fin čut za mehaniko. Prinašamo nekaj posnetkov njegovega izdelka. Kdor si hoče napravo ogledati, lahko obišče Branca na njegovem domu Pod Možakljo.

Čestitamo marljivosti in pa vztrajnosti in mu želimo še večjih uspehov.

Sodelavec Arnež Anton iz cevarne je izdelal lepo pomočniško delo

Izdelek sodelavca Arneža Antona. Opisan bo v prihodnji številki

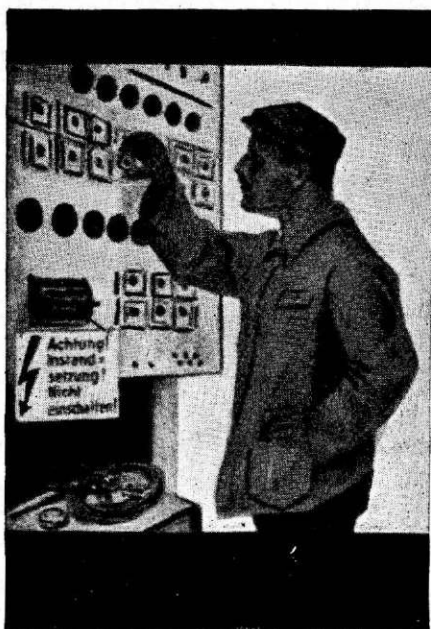

Naš agilni mladi
sodelavec Arnež Anton

V boj proti nezgodam!

Ne obešaj oblek na stroje

Preden delaš na električnih postrojenjih, odklopi vedno tudi varovalke

Smofer psihotehniški poizkusov

(Konec.)

Tam je organiziran tudi oddelek psihotehnike, o katerem bomo govorili prihodnjič. Racionalizacija dela je torej mogoča le tako, da izvršujejo delo sposobni in izbrani delavci, tisti, ki znajo

delo najbolj točno in najbolj hitro izvršiti. Vsaka kvalitetna produkcija torej že stavlja zahtevo po izbranih močeh in pred vsako kvalitetno delavnico stojijo psihotehniški oddelki, ki ljudi izbirajo.

Prosim, da se danes ne čudite, ker boste v prihodnjem predavanju videli, kako je taka izbira tudi socialna in človeška.

Poleg zahtev racionalizacije in poleg zahtev kvalitetnih izdelkov pa zahteva psihotehnika tudi visok odstotek nezgod po obratih. Statistika je dokazala, da največji odstotek zakrivi človek sam in sicer tisti človek, ki posameznim potekom dela ni dorasel. Tu velja najbolj pravilo: pravi človek na pravo mesto, pa ne bo toliko obratnih nezgod. Pri veliki vitkoviški železarni je v psihotehniškem oddelku in na sprejemnem uradu napis: bolje je da ostaneš zunaj, kakor pa da bi s svojo neprevidnostjo povzročil nesrečo za sotovariše. Tista železarna ima v svojih obratih nad 700 žerjavov in žerjavovodij. Delo žerjavovodje je težko delo in na tisto mesto ni sprejet nobeden, če ne prestane preizkušnje za žerjavovodjo v psihotehniškem oddelku. Tako izbira tudi za druga dela. Ta izbira je pokazala, kako veliko nezgod je bilo preprečenih in so nezgode v industriji z uvedbo psihotehniškega oddelka padle za 60 %.

Psihotehnika je torej tisto sito, ki izbira za vsakega človeka tista dela in tiste poklice, ki njegovim sposobnostim najbolj ustrezajo, kjer bo lahko najbolj srečen in najbolj koristen. Psihotehnika preprečuje, da bi nesposoben človek zasedel mesto, na katerem bi bil le kot balast sebi in družbi, psihotehnika jamči ceneno in kvalitetno delo in psihotehnika preprečuje nezgode po industriji. Ustanova, podjetnost in narod, ki znajo psihotehniko prav uporabiti, bodo dosegli uspehe.

★ ★ ★

Mimica Konič:

V starodavnih časih...

(Povest iz zgodovine gorenjskega železarstva.)
(Dalje)

Ko so se večarji razšli, je prišel iz kamre kroparski berač. Tja ga je spravil mlinar, da bi tudi on slišal pogovor.

»Miha, ali si čul?«

»Da.«

»Kaj praviš?«

»Kaj naj rečem? Župan ste, znali si boste pomagati.«

»Moja beseda tem volom ne izda nič več.«

»Že prej sem vam povedal, da boste pred vsemi ostali brez moči. Kakor jih poje deset, tako pritegne tudi enajsti.«

»Nekaj moram vendar ukreniti!«

Berač je razmišljal in naposled rekel:

»Moj edini nasvet: z bogajte se z njimi.«

»S kom?«

»I, s temi, z Maulnerjevimi pristaši.«

Zdaj je pomišljal Štefan, a naposled se je vendar vdal.

»Če le še ni prepozno,« je dvomil.

»Ni še prepozno,« ga je prepričeval berač. »Oni vas imajo vkljub vsemu radi, to sem spoznal, ko sem vabil na večo in sem spoznal tudi nocoj. Recite jim, da

ste vse natančno premislili in ste se zato odločili za pristop k 'zvezi'. Tako mislim, bo na vse strani prav.«

»Kdor pristopi k 'zvezi', ji mora prisesti zvestobo, ali ne?«

»No, da.«

»Da bi krivo prisegal?« se je plašil Štefan.

»Saj ni treba krivo prisegati,« ga je pogovarjal zviti berač. »Ko boste prisekali, z levico tiščite v žepu figo, pa vaša prisega ne bo veljavna, vest vam bo ostala čista.«

»Toda, moja čast! Župan sem, pomisli!«

»Nemara bi bila sramota manjša, če bi vaši lastni kmetje vas zavrgli kot izdajalca in si izbrali drugega župana.«

»Da bi to storili?«

»Morda bi. Zdi se mi, da bi...«

Štefan je sedel za mizo in si ves zdvojen podprl glavo. Iskal je rešitve, pa je ni našel.

»Če res ne more biti drugače, Miha, svetuj mi, kje naj si prvo začnem gladiti stezo.«

»Če ti je glava bolna, vendar ne boš obvezoval roke. Z Maulnerjem in Pankracijem se najprej z bogajte.«

»Saj nikoli nisem bil z njima sprt.«

»Potem vam pojde delo tem laže izpod rok.«

»Težko hinavščim,« je odkrito priznal Štefan.

»Če hočete, vam jaz ugladim stezo.«

»Pa daj,« se je župan naposled vdal.

Spat je šel, zaspati pa zelo dolgo ni mogel, ker ga je pekla misel, da je na stara leta prvič zatajil svoje prepričanje.

VII.

Gospod Orfej Buccelloni je bil v strašnih skrbih. Ko mu je povedal sin Antonio, kar je izvedel od Janeza, se še ni kdo ve kaj zmenil. A zdaj je vse kazalo, da ni mogoče teh sporočil omalovaževati. Jasno je bilo, da se je nad njegovo glavo zbirala velika nevihta in če pribesni nadenj, ali ji bo kljuboval?

Doslej ga je pustilo na cedilu že dvanajst ljudi, deset rudarjev in dva oglarja. Rekli so, da pojdejo tja, kjer bodo boljše plačani, ko jim je ponudil višjo plačo, so mu ponudbo odbili in vkljub temu šli. Gospod Orfej je zvedel, da sta vseh dvanajst zaposlila Maulner in Pankracij. Tudi je čutil, da ga delavci ne pozdravljajo več s tistim spoštovanjem, kakor so ga včasih. Zdelo se mu je, da pripravljajo upor zoper njega.

Gospod Orfej se je globoko zamislil. Najprej mu je padlo v glavo, da bi hitro vse prodal, fužino, rudnike, posestva in se preselil nazaj v Italijo. A zavrgel

Izletniki KID pri blagoslovitvi prapora delavskega podpornega društva v Breznici

Po slovenski kulturi

Dr. France Prešeren

V Vrbi na Gorenjskem se je rodil 3. decembra 1800. France Prešeren iz nadarjene rodbine pri Ribiču. Njegova mati je bila za tedanje čase zelo izobražena. Zнала je slovensko in nemško pisati in brati.

Prve šolske nauke mu je dal njegov stric župnik Jožef. Kasneje ga je poslal v Ribnico, kjer je hodil v šolo do leta 1812. Tedaj je šel v Ljubljano in dokončal 3. razred začetnih šol, ki jim je bil ravnatelj Valentin Vodnik. Naslednje leto je vstopil v gimnazijo in jo dovršil l. 1821. z zelo dobrim uspehom.

Doma so hoteli, da bi bil France duhovnik. Njega pa to ni mikalo, odšel je na Dunaj in se posvetil pravoslovnim študijam. Njegovo življenje na Dunaju je bilo enako vsem slovenskim dijakom. Večinoma se je preživljal od podpore prijateljev, a kasneje z instrukcijami in raznimi ustanovami. Iz te dobe nam je znana njegova pesem »Zarjavela devičica«. Iz Prešernovega pisma Čopu, ki je bil njegov mentor, razvidimo, da je imel kot slušatelj prava IV. letnika zvezek kranjskih pesmi. Te je pokazal Kopitarju, a le-ta mu je svetoval, da naj po par letih opili.

je to misel. Res ima že mnogo, po nepotrebnem se trudi, sam bi že živel v izobilju do smrti. A kaj bo z otrokoma, z Julijo in Antonijem? Ne! Premalo je še, treba je še spraviti na kup, da bodo skrinje polne srebrnikov, da se bo posest razširila okrog in okrog. Čemu bi hodil v Italijo? Kaj pa ima v Bergamu? Kup že pozabljenih beraških sorodnikov, ki bi pulili iz njega denar. Sami naj si pridobe premoženje, v svet naj gredo. To torej ne gre. Buccelleni mora in hoče ostati tu, hoče na vsak način. Brata Pavla na Savi bo vprašal za nasvet, on je najstarejši, znal bo uganiti pravo. Za Jožefa se itak ne meni. Zapravi bo še tisto malo, kar ima, pa naj zapravi, ko nima žene in otrok in bo itak vse skupaj ostalo v rokah Buccellenijev.

Ugibal je gospod Orfej in je uganil. Če so se združili nasprotniki, če so si sovražniki med njimi podali roke samo zato, ker hočejo doseči isti cilj, zakaj bi se tudi podjetniki ne združili? Tudi njim gre za vse, prav za vse. Perkazin in Cavalari se nekako pisano gledata, zdaj morata medsebojno sovraštvo pustiti v nemar. Ni časa za neumno medsebojno prepiranje, ko jim stoji za vratom sovražnik, ki je močan in složen. Hej, čemu je toliko podjetnikov! Orfej in Pavel, še Jožef bo morda nekaj zalegel, zraven pa

Morchetti, Locattelli, Božič, Kramer, Cavalari, Perkazin, Rumpler in še drugi. Hej, združili se bodo in denarjev jim ne sme biti žal, saj se bodo obilno povrnili. Čemu bi obupal nad žetvijo, če mala meglica zagrga na nebu?

V takih mislih se je mudil gospod Orfej, ko je vstopil v njegovo sobo mladi Morchetti, ne da bi se prej naznanil. Buccelleni je presenečeno vstal in se mu priklonil.

»O, ste me prišli obiskat, gospod tovariš? Pa ste danes zgodaj na nogah. No, dobro jutro!«

Mladi Morchetti je vrnil poklon, potem je pa kar bruhnilo iz njega:

»Gospod Buccelleni, strašne stvari se gode! To prokleto ljudstvo, saj ni vredno, da bi ga sonce obsijalo.«

»Kako to, dragi sosed? V Stari Fužini so vendar najbolj miroljubni ljudje, kar si jih moreš misliti.«

»Miroljubni, ha! Vsi so zastopljeni s hudičem.«

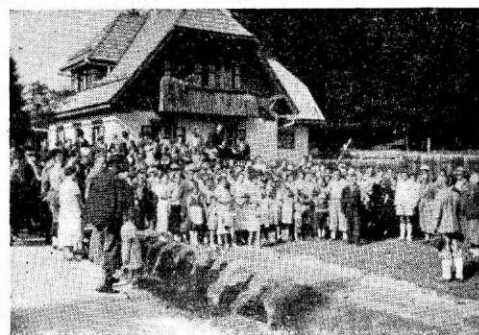
Gospod Buccelleni se je nemalo čudil, ni mogel razumeti mladega Morchetti-ja. Potisnil ga je na stol in mu dejal:

»Prosim, sosed, govorite jasno.«

Mladi Italijan se je za silo pomiril in je začel pripovedovati:

»Pravite, da so v Stari Fužini miroljubni ljudje. Do nedavnega so bili res,

Spomini na naše

Lanskoletni izlet martinarjev na Korensko sedlo

Prešeren pa je razen »Povodnega moža«, »Lažnjivih pratikarjev« in »Leonore« vse zažgal.

V času, ko se je pripravljala Prešeren na rigoroze pri stricu Jožemu, je izšla v tisku prva pesem »Dekelcam«. Kmalu po doktoratu pa je ustvaril pesem »Nar bolši svet« (Hčere svet).

Iz Prešernove študentovske dobe imamo samo šest pesmi, ki pa že jasno kažejo poznejšega velikana.

V »Kranjski Čebelici«, ki jo je ustanovil takratni največji učenjak Matija Čop, rojen v Žirovnici, je razvil Prešeren svoje pesniško ustvarjanje v najvišji meri. Zvezek za zvezkom je priobčeval njegove pesmi. V tem času je »Kranjska Čebelica« širila v slovenski svet umetno slovensko pesem.

a danes jih je menda vse obsedel duh satanov. Dragi gospod Orfej, samo pomislite malo! Davi ni bilo nobenega na delo, kakor da je praznik.«

»Kako vendar to?« se je začudil Buccelleni. »Meni delajo vsi, le dvanajst jih je šlo zadnji čas proč.«

»Vidite, gospod, to je začetek. Tudi pri meni so prej delali, odšlo pa mi jih je sedem. Zdaj pa, ah, saj ne vem, kako bi vam razložil, tako sem razburjen. Ali sem vam že povedal, da danes zjutraj ni bilo niti enega na delo?«

»Da, to ste povedali.«

»Poslušajte torej naprej. Ne dolgo potem so pa prišli s kladivi v rokah, usuli so se okrog moje hiše in so zahtevali, da moram iti mednje.«

»Nadaljujte!« je hlastnih Buccelleni. Jaz si nisem bil v svesti nobene krivde, pa sem se brez skrbi podal mednje. Tam pa! Oh, sram me je, ker se v mojih žilah pretaka kri Morchetti-jev! Tam so mi grozili s kladivi, nekdo me je celo udaril s pestjo v obraz. Glejte, še se mi pozna.«

»Povejte hitro naprej!«

»Drugi, voditelji zdvijanega ljudstva, so me iztrgali iz rok podivjancev in so mi stavili čudne zahteve. Rekli so mi, da moram iti z domačimi podjetniki, kadar bodo nesli davščino v grad in da moram

izletne priveditve

Izlet v Drago

Tudi malčki so šli z nami

Ko je Čop tako nesrečno umrl, je zapel Prešeren nekaj pesmi v ljubljanskem »Ilirisches Blatt«. Leta 1836. pa je pod vtisom odpovedi svoje neuslišane ljubezni do Julije in nesrečne smrti njegovega najboljšega prijatelja Čopa izdal najboljšo in največjo pesnitev »Krst pri Savici«, ki je posvetilna pesem Matiji Čopu.

Pesniku je Slovanstvo ogromno polje, na katerem se uveljavlja svobodna volja vseh. Navdaja ga s samozavestjo in ponosom. In zapel je:

Največ sveta otrokom sliši Slave,
tja bomo našli pot, kjer nje sinovi
si prosto voljo vero in postave.

Krst pri Savici je večno živa umetnina. Kakor je bil zanimiv za njegove sodobnike, tako je za nas. In s tem si je Prešeren ustvaril trajen spomenik.

Dr. France Prešeren:

Slovo od mladosti

*Dni mojih lepša polovica kmalo,
Mladosti leta! kmalo ste minule;
Rodile ve ste meni cvetja malo,
še tega rož'ce so se koj osule.
Le redko upa solnce je sijalo,
Viharjev jeze so pogosto rjule.
Mladost! vendar po tvoji temni zariji
Srce bridko zdihuje, Bog te obvarji!*

*Okusil zgodaj sem tvoj sad, spoznanje!
Vesolja dokaj strup njegov je vmoril:
Sem zvedel, da vest čisto, dobro djanje
Svet zanič'vati se je zagovoril.
Ljubezen zvesto najti, kratke sanje!
Zbežale ste, ko se je dan zazóril.
Modróst, pravičnost, učenost, device
Brez dól žal'vati videl sem samice.*

*Sem videl, da svoj čoln po sapi sréče,
Komur sovražna je, zastonj obrača;
Kak' veter nje nasproti temu vleče,
Kogár v zibeli vid'la je berača;
Da le petica da ime sloveče,
Da človek toliko velja, kar plača.
Sem videl čislati le to med nami,
Kar um slepi, z golj'fijami, ležámi.*

*Te videt', grje videti napáke,
Je srca rane vsekalo krvave;
Mladosti jasnost vendar misli take
Si kmalo iz srca spodi in glave:
Gradóve svitile zida si v oblake,
Zelene trate stavi si v puščave,
Povsod vesele lučice prižiga
Ji up golj'fivi, k njim iz stisk ji miga.*

jamčiti za njihovo varnost. Zahtevali so tudi od mene, naj se pridružim nekaki »zvezi« in ji prisežem zvestobo. Z njimi se moram boriti zoper Andreja Kraiga. Nazadnje so mi še zagrozili, da mi ne bodo več delali, če ne ugodim njihovim zahtevam. Hoteli so takoj odgovor od mene, jaz pa sem si izprosil odloga do jutri zjutraj in zdaj sem pri vas, dragi sosed.»

Buccelleni je strmел v mladega Italijana, a na njegovih ustnih ni igral nasmeja, kakor običajno drugikrat. Prepaden je zrl Morchetti predse in si ni vedel pomagati. Toda tudi Orfej mu v tem hipu ni znal pravega nasveta. Oba sta molčala, naposled je Morchetti obupno vzkliknil:

»Pomagajte mi vendar, gospod Buccelleni!«

»Prav rad, ko bi vam le znal.«

»Svetujte mi, pomagal si bom že sam.«

Buccelleni se je spustil na stol, gostu nasproti. Roko je oprl na težko mizo, podpiral si je glavo in premišljal.

»Do jutri zjutraj imate časa?«

»Da, samo do jutri zjutraj.«

»Malo je to, zelo malo,« je obupoval Buccelleni. »Ko bi imeli vsaj tri dni na razpolago. Vraga, kaj pravite, ali bodo z nami vsemi tako storili?«

»Kakor sem posnel iz besed, z vsemi,« je potrto priznal mladi italijanski podjetnik.

»Hm, ali pojdemo potem sami kopat rudo in jo topit, sami bomo kovali železo?«

»O Bog!« je milo vzdihnil Morchetti in strahoma pogledal svoje negovane, bele roke.

Buccelleni je to videl in se je skrivaj pomuznil.

Morchetti pa je nenadoma zgrabil misel, ki se mu je zdela še najbolj pametna.

»Kaj pa, če bi pristal na njihove pogoje?«

»In bi k »zvezi« pristopili?«

»No, da, samo za zdaj, da se rešim stiske.«

Buccelleni se je glasno zasmel.

»Če to mislite, sosed, potem vam ne morem pomagati. Ali res hočete ubiti samega sebe?«

»Kako to mislite, gospod?«

»Me ne razumete? Ali se res mislite predati na milost in nemilost Maulnerju in Pankraciju?«

»Kaj pa govorite? Nikdar! Nikdar!«

Buccelleni se je prizanesljivo smehljajal.

»Sosed, vidim, da vam o vsej stvari še ni prav nič znanega. Glavni cilj Maulnerjeve »zveze« je ta, da bi nas pregnal

od tod. Trn v peti smo mu, zato ker delamo boljše blago in izdelamo več, kakor pa on in njegovi tovariši. Vprašam vas: ali res hočete, da se uklonimo kmetom?«

»Ne, te sramote pa nikoli!« Morchetti je jezno stisnil pest. »Vendar, kako bi si pomagali?«

»Prijatelj, vi ste še mladi, neizkušeni. Svetoval bom tako, da bo prav za vas in za nas vse. Vaši ljudje morajo jutri zjutraj spet začeti z delom.«

»Ali jih bom mogel pripraviti do tega?«

»Boste. Obljubite jim višjo dnino, za vsaki teden primaknite en srebrnik. Brez denarja zdaj ne bomo opravili nič. Potem jim recite, da se v glavnem strinjate z njihovimi predlogi, le še nekatere važne stvari morate prej urediti. Videli boste, da bodo potem takoj v fužini zapela kladiva.«

Morchetti se je globoko oddahnil.

»S tem je torej stvar rešena?«

»Ne. S tem še ni vsega konec,« je resno dejal Buccelleni. »S tem boste pogubonosni vihar le odvrnili za nekaj dni, morda celo tednov in medtem moramo gledati, da mu zlomimo moč, preden bi mogel postati usoden za nas.«

»Kako bomo to storili?«

(Dalje prihodnjič.)

*Ne zmisli, diš da prve sapice bode
Odneseš to, kar misli so stvarile,
Pozabi koj nesreč prestanih škóde
In ran, ki so se komaj zacelile,
Dokler da smo brez dna polnili sode,
Zučé nas v starših letih časov sile.
Zató, mladost! po tvoji temni zarji
Srečé zdih'valo bo mi, Bog te obvarji!*

* * *

UMRLIM SODELAVCEM

Stare Ivan †

V torek po binkoštih je prišla vest, da je v Ljubljani umrl dolgoletni sodelavec KID, kurjač v parni kotlarni splošno poznani vestni in marljivi Stare Ivan. Tam pred meseci si je pri mali nezgodi v obratu zmečkal srednji prst na levi roki. Mala poškodba je bila v začetku zelo nedolžna. Razvijala pa se je dalje in prišlo je tako daleč, da je moral v bolnico. Iz Jeseniške bolnice je šel v bolnico v Kandijo. Potem se je vrnil domov že boljši, vendar so se znaki bolezni ponovili. Moral je zopet v bolnico in po treh mesecih ga je vzela smrt zaradi hudega zastrupljenja. Pokojni je bil vzor marljivega sodelavca in tak je bil tudi na svojem domu. Prištedil je vsak dinar in z ženo sta postavila na Dobravi lično hišo, kjer je imel gostilno, četudi sam ni nikoli pil. Njegova pot je bila delo in dom in vsi, ki so ga poznali so ga občudovali v resnosti in marljivosti in so cenili njegova prizadevanja. Bil je bohinski rojak, rojen leta 1894. II KID je vstopil leta 1918. Zapušča ženo in dva otroka; hčerka študira v Ljubljani na trgovski akademiji. Stare Ivan je odšel iz naše delovne skupnosti, od svojcev in prijateljev v najboljših moških letih. Vsi ga bomo ohranili v lepem spominu, svojcem pa naše iskreno sožalje.

Pogačnik Silvester †

Nekaj kilometrov od Radovljice proti Jesenicam je na poti z velesejama butnil ob telegrafski drog mladi motociklist in obležal nezavesten ter po nekaj urah izdihnil za vedno. To je bil Pogačnik Silvester, sodelavec iz mehaničnih obratov. Rojen je bil leta 1910. in je delal pri KID šele od avgusta meseca lanskega leta. Bil je marljiv delavec in zaljubljen v mehansko stroko. Nabavil si je tudi motorno kolo, ki pa ga je že na cni prvih voženj peljalo v smrt. Vozil je ponoči in očitno so ga še svarili pred dirkanjem, ker so videli, da motorja ne obvlada za tako drzne dirke. Slučaj je hotel, da je pripeljal mimo mesta nesreče nameščenski tovariš KID, ki je z njegovim sopotnikom Praprotnikom pomagal pri prvi pomoči. Po prevozu v jeseniško bolnico pa je zaradi hudih poškodb (krvavel je iz ust) nezavesten umrl. Pridnemu sodelavcu in nadbudnemu športniku ohranimo lep spomin, svojcem pa naše sožalje.

Smolej Albin †

Sredi maja je na pljučnici umrl sodelavec iz martinarnice Smolej Albin. Rojen je bil leta 1887. in je delal pri KID od leta 1921. Bil je zaposlen kot prevažalec železa. Pri svojem delu je bil vesten in marljiv. Dalje časa je bolehal tudi na želodcu. Pokojni Smolej je stanoval na Irušici, kjer zapušča številno družino štirih otrok. Vestnemu kovinarju ohranimo tovariški spomin, ženi in otrokom pa naše iskreno sožalje.

Polka Valentin †

V soboto pred binkošti se je pri svojem delu smrtno ponorečil mladi sodelavec Polka Valentin, domačin iz Hrušice. Hotel je odklopiti pri premikanju normalnotirnega vlaka tri zadnje vagonc. Dal je signal za ustavljanje. Preden pa se je vlak ustavil, je fant že stopil na tir in prišel z desno nogo tako nerodno med glavno in vodilno tračnico, da ni mo-

gel noge več izmakniti. Kolo mu jo je odrezalo v peti. Nato so ga še stopnice vagona odrgnile, da je padel na hrbet. Leva noga je prišla preko tračnice in kolo, ki se je takoj nato ustavilo, mu jo je odrezalo še to nad kolkom. Prenašen je bil v bolnico, kjer pa je zdravnik mogel ugotoviti le še smrt. Tako je pri delu preminul mladi sodelavec, gotovo da ob svoji marljivosti, ki ni poznala mej. Njegova žalostna smrt je prizadela vse. Veselil se je izleta, katerega je določil železniški oddelček za drugi dan. V znak pietete do tovariša je bil izlet oddelka takoj odpovedan, četudi je bilo za izlet pripravljeno že vse. Vse tovariše je prevzela nesreča in sočutje do trpečega tovariša. Njegov pogreb je bil dokaz, kako je bil fant priljubljen vseh povsod. Počivaj v miru sodelavce, tvoja nesrečna smrt nam ostane v opozorilo. Žalujemočim staršem, sestram in bratom naše iskreno sožalje.

Müller Eduard †

Pljučnica je pobrala sodelavca iz mehanične delavnice, ključavničarja Müllerja Eduarda. Pokojni je bil rojen leta 1902. Pri KID je dobil delo sredi leta 1936. Prijatelji so povedali, da je malo pazil na svoje zdravje; gotovo je preveč zaupal svoji naravi. Bil je brez družine in vedno vesel Ljubljčan, v službi pa marljiv. Bodi mu lahka gorenjska zemlja. Svojcem naše sožalje.

Bertoncelj Janez †

Šele pred par meseci je dobil delo pri naši železarski skupnosti in že je legel v grob Bertoncelj Janez iz livarne. Rojen je bil leta 1896. Pobrala ga je neizprosna pljučnica. Pokojni se je tudi v tem kratkem času izkazal za dobrega delavca. Žalujemoč ženi izrekamo naše sožalje.

GOSPODARSKE ZANIMIVOSTI

Je že zaleglo. Cena pšenice se je dvignila, kruh so potem podražili in ljudje so bili postavljeni pred dejstvo. Za tem pa so prišle kritike po časopisu, češ, da naj se s kruhom, ki ga morajo vsi ljudje imeti, ne delajo kakšne špekulacije. Pritiskala je javnost in uspeh je bil, da so odprli uvoz 1000 vagonov inozemske pšenice, ki je v primeri z našo skoro zastoj. No sedaj pa so se oglašili zopet naši pšenični krogi in pravijo, da ni prav, da je vlada dovolila brezcarijski uvoz pšenice, češ, da je imamo doma dovolj po zalogah. Ja, to smo tudi prej vedeli, toda, zakaj tega pred podražitvijo niste povedali. Tako je bilo potrebno, da se o nujnosti podražitve pšenice zvedo tajne. Sedaj bo kar bolje.

Nemci bodo kupili rudnike nikla v Grčiji. Rudniki niklove rude v Lokridi na Grškem se baje Grkom niso izplačali. Preveliki so bili stroški pri pridobivanju. Sedaj je ponudil svoje sodelovanje Krupp in bo rudnike enostavno kupil za izkoriščanje. Krupp pridobiva nikel po novi metodi, zato bo imel manj stroškov in se mu bo lepo izplačalo.

Nemci bodo pili štajerska vina. Trgovski dogovori z Nemčijo bodo prinesli lepe zaslužke štajerskim vinogradom. Nemčija je namreč dovolila uvoz 150.000 hektolitrov vina iz Jugoslavije in od tega 50.000 hektolitrov samo iz južne štajerske. Naši vinogradniki bodo sedaj gotovo lahko dražje prodali pridelke.

Padanje proizvodnje železa na Angleškem. Aprila meseca 1938. je Anglija producirala 661.000 ton surovega železa, napram 715.000 tonam v mesecu marcu. Jekla je proizvedla v aprilu 939.000 ton, napram 1.116.000 tonam v mesecu marcu. Konec aprila je delalo na angleškem 111 visokih peči, napram 118 v mesecu marcu. Prejšnje leto ob tistem času pa je delovalo še 121 visokih peči. Torej konjunktura popušča tudi že v Evropi.

Francoski tekstilni trust v Rumuniji. Francoska tekstilna industrija je dobila koncesijo za zgradbo velike tekstilne industrije v Ploesti-

ju, Rumunija. Značilno je to, da je dobila inozemska tvrdka tako dovoljenje vkljub predpisom, ki so veljali v Rumuniji, da se takim podjetjem, katerih so ravnateljstva in sedeži upravnih svetnikov izven Rumunije, ne da dovoljenja za delo na rumunski zemlji.

»La Dalmatienne« so kupili Amerikanci. Električna in druga industrija v Dalmaciji, ki jo poznamo pod imenom »La Dalmatienne« preide iz francoskih rok v ameriške. Amerikanci bodo še več investirali in povečali kapital društva.

ZA NAŠE GOSPODINJE

Zlate kocke za na govejo juho.

Dve stari zemlji zreži na majhne kocke; poskropi jih nalahno z mlekom, da se nekoliko prepoje, a ostanejo še cele in srednje mehke. Pomakaj jih v redko slano testo iz jajca in mleka in jih ocvri na masti.

Zlate kocke služijo, da govejo juho le izboljšajo.

Pikantna goveja pečenka.

Vzemi 80 dkg obležanega govejega mesa od ribice ali stegna; dobro potolci, nasoli, popraj in namaži z gorčico.

Sesekljaj čisto na drobno dve čebuli in ju zarumeni na masti ali špehu; na tem opeci meso na obeh straneh. Nato ga pokapaj z limonovim sokom. Pretlači dve sardeli, malo paradižnikove mezge in končno še toliko vode, da bo meso pokrito. Sedaj pari pečenko pokrito toliko časa, da se pokuha ves sok. Zatem vzemi meso iz kozice, zarumeni na masti malo moke, razredči z juho, primešaj goste kisle smetane in malo popra ter paprike po okusu.

Prevri v tej omaki na rezine zrezano pečenko in jo daj z rižem, makaroni ali krompirjem na mizo.

Proti moljem.

V tem času, ko se spravlja zimska obleka v omare za daljšo dobo, se je treba paziti moljev.

Pomoči krpo v formaldehid, ki ga dobiš v lekarni. Obesi krpo za 1 dan v omaro, ki jo pa dobro zapri; to pomori vse molje. Vonj pa se kmalu izgubi.

Pričenja se doba belih čevljev.

Najlepše osnažimo bele čevlje, ako jih prevlečemo z zmesjo od magnezije in bencina. Ko se ista posuši, zdrgnemo s čisto krpo in čevlji so kot novi.

ZA DOBRO VOLJO

Sodnik (obtožencu): »Ali imate kaj pripomniti?«

Obtožence: »Čevlji, katere sem ukradel, so mi bili za dve številki premajhni.«

Zevnik (ki je bil lani na olimpiadi v Berlinu), je pripovedoval pri Koniču: »Ja, ja, pokopališče imajo tam tako daleč zunaj mesta, da pogrebi niso noben špas.«

Profesor (ki stoji na gorenjskem kolodvoru v Ljubljani): »Prosim, gospod sprevodnik, ali imate prostor zame?«

Sprevodnik: »Kateri razred pa imate?«

Profesor: »Sedmega.«

V neki hiši gornje savske doline je izbruhnil požar. Ker ni bilo druge vode pri hiši, je gospodar pograbil kotel z vrelo vodo v štedilniku ter hitel, da pogasi, kar bi se še dalo rešiti. Žena pa ga je s strahom ustavila, rekoč: »Kaj pa vendar misliš, France, z vročo vodo iti nad ogenj.«